

УДК 373.3:[331.102.31:7]

DOI 10.31654/2663-4902-2025-PP-1-55-63

Гордієнко Т. В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,
початкової освіти, психології та менеджменту
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
hordienkotana@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4662-1895

**ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ МИСТЕЦТВА І ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

У статті розглянуто особливості інтеграції мистецтва і трудового навчання в початковій школі в умовах реформування освіти за концепцією Нової української школи. Визначено актуальність інтегрованого підходу як ефективного засобу формування творчих, практичних та естетичних компетентностей молодших школярів та окреслено фактори актуальності інтеграції мистецтва і трудового навчання в початковій школі: освітня реформа НУШ, розвиток ключових компетентностей, формування естетичних і практичних цінностей, індивідуальний підхід, культурне виховання.

Проаналізовано педагогічні підходи до інтеграції мистецтва та трудового навчання, а саме: проєктно-орієнтований підхід, інтеграція через тематику, метод проблемного навчання, ігровий підхід, використання народного мистецтва, створення міждисциплінарних проєктів, використання сучасних технологій.

Акцентовано увагу на аспектах, які роблять впровадження інтегрованого навчання успішним, це – створення сприятливого освітнього середовища, врахування вікових особливостей, використання інтегрованих методів навчання.

Виділено ефективні методи, які допоможуть об'єднати мистецтво і трудове навчання: проєктна діяльність, міждисциплінарні зв'язки, ігрова форма навчання, використання народних традицій.

Обґрунтовано педагогічні умови успішної інтеграції мистецтва і трудового навчання: методична готовність вчителя, наявність інтегрованого навчального середовища, проєктна та діяльнісна форма навчання, орієнтація на індивідуальні особливості учнів, формування ключових компетентностей, використання народних традицій, рефлексія і самооцінка. Окреслено переваги інтеграції для гармонійного розвитку учнів.

Інтеграція мистецтва і трудового навчання у формуванні ключових компетентностей молодших школярів є доцільною, оскільки це сприяє всебічному розвитку особистості дитини і відповідає сучасним освітнім стандартам та дозволить досягти основної мети НУШ – виховання компетентної, творчої та самостійної особистості, здатної до навчання протягом життя.

Ключові слова: інтеграція, мистецтво, трудове навчання, початкова школа, Нова українська школа, творчість, естетичне виховання, ключові компетентності, проєктна діяльність, педагогічні умови.

Постановка проблеми. Інтеграція мистецтва і трудового навчання в початковій школі в контексті Нової української школи (НУШ) є актуальною з кількох причин:

- *освітня реформа НУШ*: однією з ключових ідей нуш є формування інтегрованого навчального середовища, де поєднання різних предметів сприяє розвитку цілісного світогляду учнів. інтеграція мистецтва і трудового навчання відповідає цій ідеї, адже дозволяє дітям засвоювати знання через практичну діяльність та творчість;

- *розвиток ключових компетентностей*: інтеграція цих двох дисциплін сприяє формуванню таких ключових компетентностей, як творчість, інноваційність, здатність до співпраці, а також практичні вміння. це відповідає вимогам сучасного суспільства та концепції НУШ;

- *формування естетичних і практичних цінностей*: мистецтво та трудове навчання розвивають у дітей почуття краси, гармонії та цінність ручної праці. це важливо для виховання гармонійної, всебічно розвиненої особистості;

- *індивідуальний підхід*: у початковій школі інтеграція дає можливість враховувати індивідуальні інтереси й здібності учнів, адже кожна дитина може самовиразитися через творчість і роботу з матеріалами;

- *культурне виховання*: через інтеграцію мистецтва та трудового навчання школярі можуть ознайомлюватися з українськими народними традиціями, ремеслами та декоративним мистецтвом, що є важливим для збереження національної ідентичності [6].

На наш погляд інтеграція мистецтва та трудового навчання в рамках НУШ допоможе створити інноваційні моделі навчання, які відповідають сучасним освітнім стандартам, забезпечити розвиток у молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до праці та творчості та сприяти формуванню у дітей гармонійного поєднання естетичних, практичних та соціальних навичок. Це дозволить досягти основної мети НУШ – виховання компетентної, творчої та самостійної особистості, здатної до навчання протягом життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні науковці приділяють значну увагу питанням інтеграції мистецтва і трудового навчання в початковій школі, зосереджуючись на практичних і теоретичних аспектах розвитку цієї освітньої галузі. *Наталія Гузій* вивчає методичні аспекти інтеграції художньо-естетичної та трудової діяльності в початковій школі. У її роботах висвітлюється роль творчих завдань у формуванні ключових компетентностей молодших школярів, таких як естетичний смак, креативність і практичні навички [1]. *Галина Тарасенко* спеціалізується на дослідженнях міжпредметної інтеграції, особливо у контексті поєднання мистецьких дисциплін із трудовим навчанням. Її праці зосереджені на тому, як навчальні програми можуть сприяти гармонійному розвитку учнів через практико-орієнтоване навчання [7]. *Олександра Савченко*, одна з провідних фахівців у галузі початкової освіти, приділяла увагу формуванню навчальних програм із інтегрованим змістом. Вона наголошувала на важливості поєднання практичних і мистецьких завдань для розвитку креативності та самовираження учнів [5]. *Лариса Хомич* у своїх дослідженнях зосереджується на інтеграції народного мистецтва в освітній процес. Вона розробила ряд методик, які включають елементи українських ремесел (писанкарство, витинанки, ляльки-мотанки) в навчання молодших школярів. *Наталія Мироненко* аналізує особливості формування у молодших школярів поліхудожніх компетентностей. Її праці спрямовані на створення навчальних середовищ, які стимулюють творчість через поєднання мистецьких і практичних видів діяльності [4]. *Іван Зязюн*, засновник педагогічної майстерності в Україні, у своїх роботах торкався питань естетичного виховання учнів. Хоча його дослідження мають ширший спектр, його ідеї інтеграції художнього й трудового компонентів мають значення для сучасної освіти [2].

В умовах реформування освіти в Україні (Нова українська школа, НУШ) багато сучасних педагогів і науковців досліджують інтеграційні підходи. Зокрема, роботи таких авторів, як Т. Щербань, О. Кононко, С. Литвиненко, фокусуються на оновлених методах інтеграції мистецьких дисциплін і трудового навчання. Як бачимо, інтеграція мистецтва і трудового навчання є актуальним напрямом в освітніх дослідженнях в Україні. Праці українських науковців допомагають удосконалити навчальні програми та зробити їх більш ефективними, сприяючи творчому і практичному розвитку молодших школярів.

Метою статті є розкриття педагогічних підходів до інтеграції мистецтва та трудового навчання, які сприяють всебічному розвитку учнів та обґрунтування доцільності інтегрованого навчання у формуванні ключових компетентностей молодших школярів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтеграція мистецтва і трудового навчання у початковій школі є важливим етапом сучасного освітнього процесу, спрямованого на формування творчих, практичних та естетичних компетентностей молодших школярів. Такий підхід не лише збагачує навчальний процес, а й сприяє гармонійному розвитку дитини, поєднуючи інтелектуальну, емоційну та практичну діяльність.

Інтеграція мистецтва і трудового навчання у початковій школі має на меті:

- розвиток творчих здібностей: вивчення основ художньої діяльності через аплікацію, малювання, конструювання дозволяє дітям розвивати уяву та фантазію;
- формування практичних навичок: учні вчаться працювати з різними матеріалами та інструментами, що розвиває дрібну моторику й точність рухів;
- естетичне виховання: інтеграція мистецтва сприяє формуванню художнього смаку, сприйняттю краси в навколишньому світі;
- розвиток комунікативних здібностей: участь у групових проєктах вчить співпраці, обміну ідеями та взаємоповазі [8].

Інтеграція мистецтва та трудового навчання в початковій школі є важливим напрямом сучасної педагогіки, який сприяє розвитку творчого мислення, дрібної моторики, естетичного сприйняття та практичних навичок. Це дозволяє учням не лише здобувати нові знання, а й застосовувати їх на практиці, розвиваючи інтерес до різних сфер діяльності.

Ось кілька ефективних педагогічних підходів до інтеграції мистецтва та трудового навчання:

1. Проєктно-орієнтований підхід: учні працюють над спільними або індивідуальними проєктами, які поєднують творчі та практичні завдання. Наприклад, тема проєкту «Моє рідне місто», під час якого учні створюють макет свого міста, використовуючи різні матеріали (папір, тканину, природні ресурси). Вони малюють будівлі, виготовляють фігурки людей та об'єктів інфраструктури. Мистецтво: створення ескізів, підбір кольорів. Трудове навчання: робота з ножицями, клеєм, вирізанням.

2. Інтеграція через тематику: обирається спільна тема, яка розкривається на уроках мистецтва та трудового навчання. Наприклад, тема «Осінь»: на уроках мистецтва діти малюють осінній пейзаж чи створюють аплікацію з кольорового паперу. На трудовому навчанні виготовляють вироби з природних матеріалів (букети з листя, фігурки з каштанів, жолудів).

3. Метод проблемного навчання: учні отримують завдання, яке вимагає творчого та практичного вирішення, через що вони опановують нові навички. Наприклад, тема «Як створити прикрасу для святкової вистави», учні розробляють дизайн костюмів, вивчають, як працювати з тканиною, і створюють прості аксесуари (вінки, корони, маски). Мистецтво: створення ескізу. Трудове навчання: шиття, робота з клеєм чи простими інструментами.

4. Ігровий підхід: гра стимулює цікавість дітей і допомагає їм легше інтегрувати знання. Наприклад, гра «Майстерня казкових героїв», учні створюють костюми або реквізити для героїв казок, капелюхи, мечі, корони чи прикраси. Мистецтво: кольоровий дизайн, малювання деталей. Трудове навчання: вирізання, складання, комбінування матеріалів.

5. Використання народного мистецтва: залучення українських традицій у поєднанні з сучасними методиками. Наприклад, тема «Петриківський розпис», на уроках мистецтва учні знайомляться з технікою розпису, створюють власні малюнки. На трудовому навчанні ці малюнки можна перенести на дерев'яні або картонні вироби, наприклад, рамки для фото чи дощечки.

6. *Створення міждисциплінарних проєктів*: поєднання мистецтва, трудового навчання та інших предметів (математики, природознавства). Наприклад, проєкт «Пташка з паперу», на природознавстві діти вивчають будову птахів, на трудовому навчанні виготовляють їх із паперу чи тканини, а на мистецтві – розфарбовують, використовуючи різні техніки.

7. *Використання сучасних технологій*: поєднання традиційних технік з цифровими інструментами. Наприклад тема «Мій улюблений мультфільм», діти створюють ескізи персонажів, а потім працюють над їхнім відтворенням у реальному житті (з тканини чи паперу). Учитель може показувати відеоінструкції чи використовувати інтерактивні матеріали [3, с. 417].

Переваги інтеграції:

- розвиток різнобічних навичок – учні опановують як художнє, так і прикладне мислення;
- формування командної роботи – спільні проєкти вчать співпрацювати;
- емоційне залучення – діти отримують задоволення від можливості творити;
- гармонійний розвиток – інтеграція допомагає залучити всі види інтелекту (логічний, творчий, моторний тощо) [5, с. 4].

Для успішного впровадження інтегрованого навчання необхідно враховувати кілька педагогічних аспектів:

1. *Створення сприятливого навчального середовища*: учні мають отримати доступ до всіх необхідних матеріалів для художньої та трудової діяльності: кольорового паперу, тканин, фарб, пластиліну тощо. класна кімната має бути оснащена окремими зонами для творчості, щоб кожен учень міг комфортно працювати.

2. *Враховання вікових особливостей*: у молодшому шкільному віці діти особливо активно сприймають візуальну інформацію, люблять створювати щось власноруч. завдання мають бути нескладними, але достатньо цікавими, щоб утримувати увагу й мотивувати до праці.

3. *Використання інтегрованих методів навчання*: інтеграція передбачає використання таких методів, як проєктна діяльність, ігрові методи, творчі завдання, які поєднують мистецькі та практичні елементи. наприклад, створення ляльки-мотанки або виготовлення декоративної композиції із природних матеріалів [4, с. 276].

Існує кілька ефективних методів, які допомагають об'єднати мистецтво і трудове навчання:

- *проєктна діяльність*: тематичні проєкти, такі як виготовлення святкових прикрас або колективні картини, допомагають поєднати елементи малювання, шиття, ліплення чи конструювання. наприклад, до дня матері учні можуть створювати декоративні листівки з елементами аплікації та орнаментів.

- *міждисциплінарні зв'язки*: інтеграція дозволяє об'єднати знання з різних предметів. наприклад, під час створення моделей тварин із пластиліну учні можуть дізнатися більше про їх особливості на уроках природознавства.

- *ігрова форма навчання*: молодші школярі активно реагують на ігрові елементи в навчанні. наприклад, учитель може організувати гру «майстерня художника», де діти створюють спільну композицію, використовуючи різні техніки.

- *використання народних традицій*: знайомство з елементами українського народного мистецтва, такими як петриківський розпис, писанкарство, виготовлення ляльок-мотанок, дозволяє не тільки опанувати нові техніки, але й долучитися до культурної спадщини [9, с. 4966].

Інтеграція мистецтва і трудового навчання передбачає, *по-перше*, чітку структуру уроку, навчальний час має бути розподілений так, щоб учні встигли засвоїти теоретичні знання й застосувати їх на практиці; *по-друге*, індивідуальний підхід, уроки мають враховувати рівень підготовки учнів та їхні інтереси, наприклад, якщо одна дитина сильна в малюванні, а інша – в конструюванні, завдання мають сприяти

їхньому особистісному розвитку; *по-третє*, рефлексію та оцінювання, після виконання завдання учні можуть презентувати свої роботи, пояснювати вибір матеріалів та технік. це сприяє розвитку комунікативних навичок і критичного мислення [2, с. 84].

Інтеграція мистецтва і трудового навчання в початковій школі має численні переваги:

- розвиток творчого мислення та уяви;
- підвищення мотивації до навчання через залучення до практичної діяльності;
- формування поваги до народних традицій і культури;
- навчання співпраці й взаємодії в групових проектах [8].

Інтеграція мистецтва і трудового навчання в початковій школі відкриває перед учнями широкі можливості для самовираження, гармонійного розвитку та пізнання світу через творчість. Вона сприяє формуванню як практичних, так і соціально-емоційних навичок, що є необхідними для успішної адаптації дитини в сучасному суспільстві. Впроваджуючи інтеграцію у навчальний процес, учителі мають змогу зробити його більш цікавим, ефективним і насиченим.

Інтеграція мистецтва і трудового навчання в початковій школі є важливим елементом сучасного освітнього процесу, оскільки вона сприяє розвитку творчих здібностей, дрібної моторики, критичного мислення, а також формує естетичний смак і практичні навички учнів. Для ефективною реалізації цього підходу необхідно створити певні педагогічні умови.

Можемо виділити такі основні **педагогічні умови** інтеграції мистецтва і трудового навчання:

1. Методична готовність вчителя:

- *фахова підготовка*: учитель має володіти знаннями та навичками у галузі мистецтва і трудового навчання. це включає знання технік малювання, аплікації, ліплення, роботи з різними матеріалами (папір, тканина, глина тощо);

- *інтегративний підхід*: вчитель має розуміти, як поєднувати різні види діяльності (наприклад, створення художніх виробів із застосуванням навичок шиття чи конструювання);

- *постійне самовдосконалення*: участь у семінарах, тренінгах, вебінарах, що присвячені інтегративним методикам.

2. Наявність інтегрованого навчального середовища:

- *матеріально-технічна база*: забезпечення класів необхідними матеріалами та інструментами (фарби, пензлі, ножиці, папір, тканина, пластилін тощо);

- *організація простору*: створення зон для творчості та практичної роботи (наприклад, куточок для мистецької діяльності та зона для роботи з матеріалами);

- *використання мультимедіа*: інтерактивні презентації, відеоуроки або цифрові інструменти для створення мистецьких об'єктів.

3. Проектна та діяльнісна форма навчання:

- *тематичні проекти*: наприклад, створення виробів до свята (виготовлення прикрас, подарунків, декору) чи організація виставок дитячих робіт;

- *ігрові методи*: використання інтерактивних ігор, у яких учні вчаться взаємодіяти (наприклад, «художня майстерня» чи «ремісничий ярмарок»);

- *міждисциплінарні завдання*: інтеграція знань із природознавства, математики (вимірювання для конструювання виробу), літератури (створення ілюстрацій до прочитаних творів).

4. Орієнтація на індивідуальні особливості учнів:

- *диференційований підхід*: завдання мають враховувати рівень розвитку моторики, художніх здібностей та інтереси кожної дитини;

- *можливість самовираження*: учням необхідно надавати свободу вибору матеріалів, технік та тематики роботи;

- *позитивна мотивація*: підтримка і заохочення навіть за найменші успіхи.

5. Формування ключових компетентностей:

- *творчість*: стимулювання уяви та фантазії через художню і трудову діяльність;

- *практичні навички*: формування вмій роботи з інструментами, розвиток дрібної моторики рук;

- *командна робота*: навчання співпраці під час створення колективних творчих проєктів.

6. Використання народних традицій:

- інтеграція елементів народного мистецтва в трудову діяльність (наприклад, створення ляльок-мотанок, розпис у стилі петриківки, виготовлення виробів із соломи).

- ознайомлення дітей із ремісничими традиціями України та їх адаптація до сучасних умов.

7. Рефлексія і самооцінка:

- організація обговорення результатів роботи учнів, де кожен може презентувати свою роботу;

- запровадження «портфоліо творчості», у якому діти зберігатимуть свої вироби, ілюстрації та записи про свої ідеї.

Інтеграція мистецтва і трудового навчання у формуванні ключових компетентностей молодших школярів є доцільною, оскільки це сприяє всебічному розвитку особистості дитини, а також відповідає сучасним освітнім стандартам, зокрема Державному стандарту початкової освіти України. Такий підхід забезпечує розвиток не лише практичних навичок, але й формування загальних умінь, необхідних для майбутнього життя.

Також інтеграція мистецтва і трудового навчання заохочує дітей до самостійного пошуку знань і розв'язання проблем. Наприклад, під час створення виробу чи картини учні вчаться аналізувати, експериментувати з матеріалами, робити помилки і виправляти їх. Цей досвід допомагає розвивати наполегливість, креативність і здатність до самостійного навчання. Мистецтво розвиває естетичний смак і вміння оцінювати культурні цінності, а трудове навчання дозволяє застосувати це у практичній площині. Колективна робота над творчими або практичними проєктами формує в дітей вміння співпрацювати, комунікувати та взаємодіяти з іншими. Наприклад, під час спільного виготовлення декорацій для шкільного свята учні розподіляють завдання, обговорюють ідеї та розвивають відповідальність за власний внесок у загальну справу.

Практичне застосування мистецьких ідей у трудовому навчанні (наприклад, створення виробів для благодійного ярмарку) вчить дітей шукати нестандартні рішення, генерувати ідеї, оцінювати їхню вартість і цінність.

Інтеграція мистецтва і трудового навчання сприяє розвитку емоційного інтелекту, який є важливою складовою соціального та особистісного успіху. Мистецтво дозволяє дітям виражати емоції, переживання та враження через колір, форму, композицію. Трудове навчання вчить терпіння, точності й самоконтролю, особливо під час роботи з дрібними деталями чи технічними завданнями.

Мистецтво пробуджує уяву та творчий потенціал, а трудове навчання закріплює ці навички на практиці, додаючи елемент логіки та раціональності. Коли учні працюють над створенням прикраси чи виробу, вони вчаться порівнювати ідеї, обирати найкращі варіанти, адаптувати їх до умов (наявність матеріалів, інструментів тощо). Водночас вони розвивають критичне мислення: аналізують свою роботу, шукають, як покращити її якість.

Інтеграція мистецтва і трудового навчання сприяє розвитку дрібної моторики, яка є основою для формування письма, точності рухів і загальної координації, просторового мислення, що необхідне для роботи з матеріалами, створення об'ємних конструкцій чи орієнтації в композиції.

Також інтеграція мистецтва та трудового навчання забезпечує практичний підхід до навчання. Учні вчаться створювати речі, які мають практичне застосування (декорації, подарунки, вироби для дому), що робить навчання осмисленим і мотивуючим.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, інтеграція мистецтва і трудового навчання є доцільною для формування ключових компетентностей молодших школярів, оскільки забезпечує гармонійний розвиток інтелектуальних, емоційних і практичних навичок, формування культурної і громадянської свідомості, розвиток творчості, критичного мислення та інтересу до навчання. Це підвищує мотивацію учнів, сприяє підготовці до реального життя і формує базу для подальшого навчання та самореалізації. Можемо зробити висновок, що інтеграція мистецтва і трудового навчання є перспективним напрямом, який відкриває нові можливості для вдосконалення освітнього процесу в початковій школі. Поєднання мистецтва і трудового навчання у початковій школі відповідає основним принципам Нової української школи (НУШ). Такий підхід сприяє формуванню цілісного світогляду молодших школярів, забезпечуючи гармонійний розвиток їхніх творчих, естетичних і практичних здібностей. Інтегровані уроки мистецтва і трудового навчання стимулюють розвиток креативності, критичного мислення, командної роботи, естетичного смаку та поваги до праці, що є ключовими компетентностями сучасної освіти. Інтеграція трудового і мистецького компонентів сприяє всебічному розвитку дітей – когнітивному, емоційному, соціальному та практичному. Це створює міцну основу для формування гармонійної, компетентної і самодостатньої особистості. Для успішної інтеграції необхідні відповідна підготовка вчителів, створення матеріально-технічної бази, розробка інтегрованих програм і впровадження проєктно-діяльнісного підходу.

Перспективою подальших досліджень можуть бути питання вивчення способів адаптації інтегративних завдань до індивідуальних здібностей та інтересів учнів, щоб забезпечити їх максимальну залученість. Також актуальними є питання аналізу і впровадження кращих світових практик інтеграції мистецтва і трудового навчання в освітній процес початкової школи та дослідження шляхів підвищення професійної компетентності вчителів, зокрема щодо інтеграції творчих і трудових завдань.

Література

1. Гузій Н. В. Креативно-аксіологічні засади інтегративних складових педагогічного професіоналізму. *Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: зб. наук. праць*. 2003. С. 47–59.
2. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси, 2008. 608 с.
3. Кондратюк С., Данько Н., Васько О., Білер О. Інтеграція різних видів діяльності на уроках мистецтва в початкових класах педагогічної науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2021. № 3 (107). С. 413-427.
4. Мироненко Н. Моніторинг навчальних досягнень учнів у процесі проєктно-технологічної діяльності: *збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*, 2012. Вип. 2. С. 232–238.
5. Савченко О. Я. Дидактичні особливості інтегрованих уроків. *Початкова школа*. 1992. Т. 1. С. 3–5.
6. Секрети організації інтегрованого навчання у початковій школі. URL: <https://naurok.com.ua/post/sekreti-organizaci-integrovanogo-navchannya-u-pochatkovi-y-shkoli> (Дата звернення 24.01.2025).
7. Тарасенко Г. С. Екологізм мистецької освіти в контексті освітньої інтеграції: досвід концептуального пошуку. *Мистецтво та освіта*. 2018. № 3. С. 2–6.
8. Arts-based learning in primary schools: connecting dance and visual arts <https://school-education.ec.europa.eu/sr/discover/viewpoints/arts-based-learning-primary-schools-connecting-dance-and-visual-arts> (Дата звернення 24.01.2025).
9. Vivek Velayutham, Raman K. The Impact of Arts Integration in Primary Education. *TuijinJishu. Journal of Propulsion Technology*. ISSN: 1001-4055 Vol. 45 No. 2 (2024). P. 4963–4974.

References

1. Huzij, N.V. (2003). *Kreatyvno-aksiolohichni zasady intehratyvnykh skladovykh pedahohichnoho profesionalizmu* [Creative-axiological principles of integrative components of pedagogical professionalism]. *Tvorcha osobystist uchytelia: problemy teorii i praktyky – Creative personality of a teacher: problems of theory and practice* [in Ukrainian].
2. Ziaziun, I.A. (2008). *Filosofia pedahohichnoi dii* [Philosophy of pedagogical action]. Cherkasy: Vyd vid ChNU im.B.Khmelnitskoho [in Ukrainian].
3. Kondratiuk, S., Danko, N., Vasko, O. & Bilier, O. (2021). *Intehratsiia riznykh vydiv diialnosti na urokakh mystetstva v pochatkovykh klasakh pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii* [Integration of different types of activities in art lessons in primary grades pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies]. No 3 (107). P. 413–427 [in Ukrainian].
4. Myronenko, N. (2012) *Monitorynh navchalnykh dosiahnen uchniv u protsesi proektno-tekhnolohichnoi diialnosti* [Monitoring of students' academic achievements in the process of project and technological activities]. Issue 2. P. 232–238 [in Ukrainian].
5. Savchenko, O.Ya. (1992). *Dydaktychni osoblyvosti intehrovanykh urokv* [Didactic features of integrated lessons]. *Pochatkova shkola – Elementary school*. Vol. 1. P. 3–5 [in Ukrainian].
6. *Sekrety orhanizatsii intehrovanoho navchannia u pochatkovii shkoli* [Secrets of organizing integrated learning in elementary school]. URL: <https://naurok.com.ua/post/sekrety-organizaci-integrovanogo-navchannya-u-pochatkoviy-shkoli> (Data zvernennia 24.01.2025) [in Ukrainian].
7. Tarasenko, H.S. (2018) *Ekolohizm mystetskoï osvity v konteksti osvithoi intehratsii: dosvid kontseptualnoho poshuku* [Environmentalism of art education in the context of educational integration: experience of conceptual search]. *Mystetstvo ta osvita – Art and education*. No 3. P. 2–6 [in Ukrainian].
8. *Arts-based learning in primary schools: connecting dance and visual arts* <https://school-education.ec.europa.eu/sr/discover/viewpoints/arts-based-learning-primary-schools-connecting-dance-and-visual-arts> (Data zvernennia 24.01.2025)
9. Vivek, Velayutham & Raman, K. (2024). *The Impact of Arts Integration in Primary Education*. TuijinJishu. *Journal of Propulsion Technology* ISSN: 1001-4055 Vol. 45 No. 2 P. 4963-4974 [in English].

Hordiienko T.

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Pedagogy,
of primary education, psychology and management
Mykola Gogol Nizhyn State University
hordienkotana@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4662-1895

FEATURES OF THE INTEGRATION OF ART AND WORK-BASED LEARNING IN PRIMARY SCHOOL

The article examines the features of the integration of art and labor training in primary school in the context of educational reform under the concept of the New Ukrainian School (NUS). The relevance of the integrated approach as an effective means of forming creative, practical and aesthetic competencies of younger schoolchildren is determined and the factors of relevance of the integration of art and labor training in primary school are outlined: the NUS educational reform, the development of key competencies, the formation of aesthetic and practical values, an individual approach, cultural education. Pedagogical approaches to the integration of art and labor training are analyzed, namely: a project-oriented approach, integration through thematics, the method of problem-based

learning, a game approach, the use of folk art, the creation of interdisciplinary projects, the use of modern technologies.

Attention is focused on the aspects that make the implementation of integrated training successful, these are the creation of a favorable educational environment, taking into account age characteristics, the use of integrated teaching methods.

Effective methods are highlighted that will help to combine art and labor training: project activities, interdisciplinary connections, game-based learning, use of folk traditions.

The pedagogical conditions for the successful integration of art and labor training are substantiated: methodical readiness of the teacher, the presence of an integrated learning environment, project and activity-based learning, orientation to the individual characteristics of students, the formation of key competencies, the use of folk traditions, reflection and self-assessment. The advantages of integration for the harmonious development of students are outlined.

The integration of art and labor training in the formation of key competencies of younger schoolchildren is appropriate, since it contributes to the comprehensive development of the child's personality and meets modern educational standards and will allow achieving the main goal of the National School of Arts – the upbringing of a competent, creative and independent personality capable of lifelong learning.

Key words: integration, art, work training, elementary school, New Ukrainian School, creativity, aesthetic education, key competencies, project activities, pedagogical conditions.